

Bu kılavuz, güzel bahçelerimizde nasıl yerel iklimimizi ve bitkilerimizin zenginliğini kullanarak değerli su kaynaklarımızı koruyabileceğimizi göstermek için geliştirildi. Herkes, adanın çevre ve doğal kaynaklarını en etkili biçimde koruma ve yönetme sorumluluğunu paylaşmaktadır. Su en hayati olan kaynaktır. *Bahçeniz Kıbrıs'ta Nasıl Büyür?* kılavuzu Çevreye Değer Veren Aktiviteleri Destekleme (SAVE) projesi tarafından geliştirildi.

SAVE projesi, Kıbrıs'ın değerli doğal ve kültürel kaynaklarını daha iyi korumak ve yönetmek amacı ile yerel kapasiteyi geliştirmek için çalışmaktadır. SAVE, International Resources Group (IRG) tarafından uygulanmaktadır, ve ABD Uluslararası Kalkınma Ajansı (USAID) tarafından finanse edilmektedir.

Bu Kılavuzu, www.save-irg.com adresinden indirebilir veya basılı çıktısı için SAVE'e, (+90) 392 228 1925 veya (+357) 22 770 757 numaralı telefonlardan ulaşabilirsiniz.

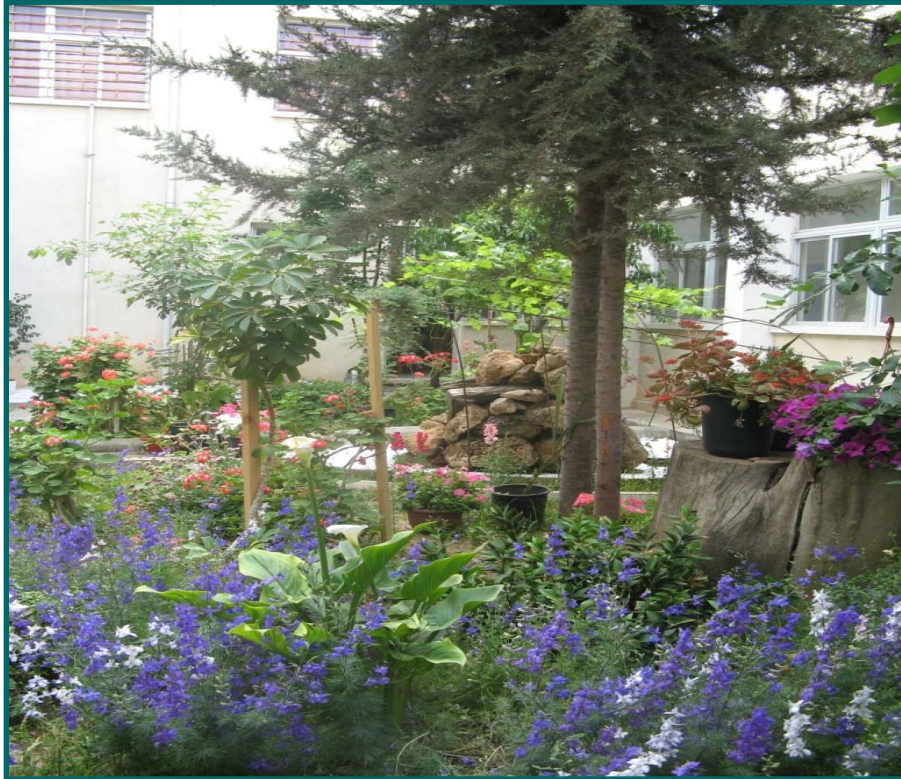
 is funded by **USAID**
FROM THE AMERICAN PEOPLE

BAHÇENİZ KIBRIS'TA NASIL BÜYÜR?

HARİKA BAHÇELER İÇİN KOLAY UYGULANABİLİR KURAKÇIL PEYZAJ KILAVUZU

Kurakçıl Peyzaj.....	3
Temel Bilgiler	4
1. Adım- Planlama ve Tasarım.....	5
2. Adım- Toprak Çeşitleri.....	6-7
3. Adım- Bitki Seçimi.....	8-9
4. Adım- Çimen Kullanımı.....	10
5. Adım- Sulama.....	11-12
6. Adım- Malç Kullanımı.....	13-14
7. Adım- Uygun Bakım.....	15
Evinizde Kompostlama Nasıl Yapılır?.....	16-17
Ek Kaynaklar ve Referanslar.....	18-19

Çimen Kullanımı

Xeriscape Ornamental Grasses. Colorado State University Extension.
<http://www.ext.colostate.edu/PTLK/I906.html>

"Pampas Grass: When and how to use it in the garden." Jonathan Yaakobi's Dry Climate Gardening.
<http://www.dryclimategardening.com/blog/2008/01/pampas-grass-when-and-how-to-use-it-in.html>

Sulama

"Efficient use of water in the garden and landscape." Agrilife Extension, Texas A&M System.
<http://aggie-horticulture.tamu.edu/extension/homelandscapewater/water.html>

"Water-efficient irrigation systems." Sustainable Gardening Australia.
http://www.sgaonline.org.au/info_water_efficient_systems.html

"Efficient landscape irrigation systems." The University of Georgia Cooperative Extension
http://pubs.caes.uga.edu/caespubs/pubs/PDF/C895_5.pdf

"Alternative (more efficient) irrigation systems." David A. Bainbridge
<http://www.desertrestore.org/ppt/Ch12Altrrig.ppt>

The knowledgeable source for your drip irrigation needs.
<http://www.dripworksusa.com/>

Malç Kullanımı

"Easy gardening... Mulching." Agrilife Extension, Texas A&M System.
<http://aggie-horticulture.tamu.edu/extension/easygardening/mulching/mulching1.html>

"Mulching." Backyard conservation tip sheet. United States Department of Agriculture
Natural Resources Conservation Service.
<http://www.nrcs.usda.gov/FEATURE/backyard/mulching.html>

Evinizde Kompostlama Nasıl Yapılır?

"Steps to successful home composting- a step by step guide." Recycle Now.
http://www.recyclenow.com/home_composting/composting/index.html

"Introduction to composting." Composting Guide – Composting Fundamentals.
<http://vegweb.com/composting/>

"Composting: The Basics." Your Compost Resource.
http://www.howtocompost.org/info/info_composting.asp

"Composting for kids." Texas Agricultural Extension Service.
<http://sustainable.tamu.edu/slidesets/kidscompost/cover.html>

Doğal Haşere Kontrolü

"Protect your garden the organic way." Organic Pest Control.
<http://organicgardenpests.com/>

"Home made aphid control- a natural way to kill aphids." Gardening Know How.

<http://www.gardeningknowhow.com/problems/homemade-aphid-control-a-natural-way-to-kill-aphids.htm>

"Natural garden pest control." Eartheasy.
http://www.eartheasy.com/grow_nat_pest_cntrl.html

Yerel Kaynaklar

Kurakçıl peyzaj hakkında daha fazla bilgi için aşağıdaki organizasyonlara danışabilirsiniz:

Çevreye Değer Veren Aktiviteleri Destekleme (SAVE) Projesi. www.save-irg.com
Tel: (90) 392 228 1925; (357) 22 770 757

Ziraat Mühendisler Odası Tel: (90) 392 227 1677, (90) 392 228 5210

Tesebbusler için Ekonomik Kalkınma ve Büyüme (EDGE) Projesi. Tel: (90) 392 227 0932

Mediterranean Garden Society
www.mediterraneangardensociety.org
Email: jchoyner@cytanet.com.cy
Tel: (357) 25 932700

Bu kılavuzun ingilizce ve türkçe versiyonlar mevcutturç

Ek Kaynaklar ve Referanslar

Kurakçıl Peyzaj ve Ek Bilgiler

Xeriscape. Colorado State University, Colorado Master Gardener, Extension: Gardening and Horticulture in Denver. <http://www.colostate.edu/Depts/CoopExt/4DMG/Xeris/xeris1.htm>

The Seven Xeriscape Principles. Boulder Area Sustainability Information Network. <http://bcn.boulder.co.us/basin/local/seven.html>

Xeriscape Resources. Colorado Springs Utilities. <http://www.csu.org/environment/xeriscape/resources/index.html>

"Az su isteyen bahçe yapmanın yolları..." <http://bogadan.azbuz.com/readArticle.jsp?objectId=500000008301761>

"Sarıya bezenen kentlerimizi kimler ve nasıl yeniden yeşertebilir?" Doç. Dr. Emin Barış, Peyzaj Mimarları Odası http://www.peyzajmimoda.org.tr/genel/bizden_detay.php?kod=1173&tipi=2&sube=0

"Dünya Isınıyor Bahçem Değişiyor- Küresel İklim Değişikliğinde Bahçemiz" Gülnar Onay, İnkılap Kitabevi (Bu bir kitapır evlerinden alınabilir veya sipariş verilebilir)

Akdeniz ve Kuru İklim Bahçeciliği

Mediterranean Garden Society, Cyprus Branch. <http://www.mediterraneangardensociety.org/branches-cy.html>

Mediterranean Gardening. The Golden Gecko Garden Center. <http://www.thegoldengecko.com/articles/mediterranean.htm>

Jonathan Yaakobi's Dry Climate Gardening. <http://www.dryclimategardening.com/articles.php>

"Mediterranean climates and what they mean to us." Diane Lynch. University of California, Agriculture and Natural Resources, Marine County Cooperative Extension. <http://ucce.ucdavis.edu/datastore/datastoreview/showpage.cfm?usernumber=24&surveynumber=275>

"Mediterranean gardening has many benefits." Davi Richards. Oregon State University. Extension Service Garden Hints. http://extension.oregonstate.edu/news/story.php?S_No=947&storyType=garde

Toprak Çeşitleri

Soil Types and Testing. The Global Garden Project. <http://www.rain.org/global-garden/soil-types-and-testing.htm>

"How to improve your garden soil." Robert C. Harris. <http://www.improve-your-garden-soil.com/>

"WaterWise gardening: Understand your soil type." Natural Resources and Water. Queensland Government. http://www.nrw.qld.gov.au/water/saverscheme/pdf/soil_types.pdf

Bitki Seçimi

Annie's Annuals and Perennials: Totally useful plant lists for Hot & Dry Climates. http://www.anniesannuals.com/plant_lists/browse_catagory.asp?account=none

Plant notes: Members' personal experiences of plants in their Mediterranean gardens. Mediterranean Garden Society. <http://www.mediterraneangardensociety.org/plants.html>

Phelan Xeriscape Plant List- 2008. Phelan Gardens and Sunset Greenhouses. <http://www.phelanguardens.com/Products/xeriscape/plantlist.htm>

"Xeriscape plant selections and ideas." Ronald C. Smith and Rose Larson. North Dakota State University. <http://www.ag.ndsu.edu/pubs/plantsci/landscap/h957w.htm>

"Growing herbs for the home gardener." North Carolina Cooperative Extension Service. North Carolina State University. <http://www.ces.ncsu.edu/depts/hort/hil/hil-8110.html>

Cultivate Herb Garden Tips. Cultivate Living and Learning Center. http://www.sustainable.ie/cultivate/learning/garden/herb_tips.htm

Kurakçıl Peyzaj

Bu kılavuz, mümkün olduğunca az su kullanarak güzel ve çiçekli bir bahçeye nasıl sahip olunacağını öğrenmek isteyenlerinizdir. Bu da, kurakçıl peyzaj, yani suyun akılcı, tasarruflu bir şekilde kullanımı esas alan bahçecilikle olur.

Kurakçıl peyzaj, geleneksel bahçeciliğe sorumlu bir alternatifi tercih eden Kıbrıs evleri için idealdir. Düzensiz bakımdan dolayı bahçeleri zarara uğrayan tatil evleri için de mükemmeldir. Bu, ille de taşlar ve kaktüslerin hükmettiği bir bahçe anlamına gelmiyor. Kurakçıl peyzaj, bahçenin estetiğinden taviz vermeden, Akdeniz bölgesinin iklimine alışkın bitkileri kullanarak, su kullanımını asgariye indirir ve bahçede kullanılan suyun herhangi bir şekilde boşa harcanmadığını temin eder. Kurakçıl peyzaj basittir ve maliyeti de uygundur, dolayısıyla şimdiden başlayabilirsiniz!

Temel Bilgiler

Bahçenizi, sizin ve ailenizin sene boyunca keyif alacağı, kurakçıl iklime uygun, güzel bir bahçeye dönüştürebilirsiniz.

1. Adım: Planlama ve Tasarım Bahçe tasarımı, kağıt üstünde yapılan basit bir skeç veya bir peyzaj mimarının dizaynı ile doğar. Su ihtiyacını, peyzaj bütçesini, görünüşünü, işlevini ve bakımını göz önünde bulundurunuz.

2. Adım: Toprak Çeşitleri Bitkiler, farklı topraklarda farklı biçimde büyürler. Bahçenizdeki toprağın, bitkilerinizin ne kadar iyi büyüdüğü ve ne kadar sulamaya ihtiyaçları olduğu konuları üzerine büyük bir etkisi vardır.

3. Adım: Bitki Seçimi Tüm bitkilerin farklı miktarlarda suya ihtiyaçları vardır ve farklı ideal büyüme şekilleri vardır. Bitki seçimi, bitkilerin görünümü ile Kıbrıs iklimine olan uyumları dikkate alınarak yapılmalıdır.

4. Adım: Çimen Kullanımı Çoğu çimlerin fazla suya ve bakıma ihtiyaçları vardır ve Kıbrıs'ta kullanılmamalıdır. Ancak, eğer kullanılıyorsa, çim çeşitleri ve nereye ekildikleri büyük bir fark yaratabilir.

5. Adım: Sulama İyi planlanmış bir sulama metodu/sistemi yılda tonlarca su tasarrufu yapmanıza neden olabilir. Düşük-basınç sulama ve suyun tekrar kullanımı, kullanılan suyun miktarını önemli derecede düşürebilir. Her damlanın değerini bilin.

6. Adım: Malç kullanımı Malç suyun muhafaza edilmesini ve toprağın yalıtımını sağlar, ayrıca otların büyümesini azaltır. Malç mümkün olan her yerde kullanın.

7. Adım: Uygun Bakım İyi bakılan bir bahçe daha az su kullanır. Her ne kadar da kurakçıl bahçelerin genellikle daha az bakım ihtiyaçları olsa da, bahçenize vereceğiniz uygun bakım ile onun daha sağlıklı, daha güzel ve sürdürülebilir kalmasını sağlayabilirsiniz.

Bu basit adımlarla, adanın zenginliğini ve çeşitliliğini bir araya getiren güzel bir bahçe elde ederek, en değerli doğal kaynağımız olan suyun tasarrufunda bulunabilirsiniz.

Basitleştirilmiş Evde Kompostlama için İpuçları!

Evde Kompostlama Nasıl Yapılır

1. Adım: Kompostlama Ünitelerini Seçin

- **Yerde Yığın (Kompost Yığını)**—evden uzakta büyük bir alanınız varsa çok iyi. Bu en ucuz yöntemdir, ancak yığının karıştırılması ve nem düzeyinin kontrol altında tutulması gerektiği için düzenli bakım gerektirir.
- **Sabit Bidon**—basit ve ucuzdur; fakat bidon içerisindeki kompostu karıştırmak zor olabilir.
- **Havalandırılabilir Silindirik Bidon**—kentsel bahçeler için uygundur ve çok az bakım gerektirir. Yeşil ve kahverengi atıkların katmanlar halinde eklenmesi gerekir, fakat karıştırma ihtiyacı azdır; kompost, katmanların birbiri üstünde çürümesiyle oluşur.
- **Dönen Bidon**—Kıbrıs için idealdir ve kullanılması çok kolaydır, ancak piyasada kolaylıkla bulunmadığından özel olarak yaptırmanız gerekebilir. Bu ünite diğerlerine kıyasla daha büyük olduğu için bahçenizde büyükce bir alana ihtiyacınız olacaktır.

2. Adım: Doğru Tür Çöp Toplayın

- Büyük parçaları karışıma eklemeyen önce doğrayın. Küçük parçalar daha kolay çürür.
- Kompost yığını veya bidonunu aşırı yüklemeyin, çünkü kompost yeterli kadar hava almaz.
- Tavuk veya herhangi bir et-obur hayvanın (köpek veya kedi gibi) dışkısını kullanmaktan sakının.

3. Adım: Çöpünüzü Ekleyin

- 3:1 oranını unutmayın. 3 kahverengiye karşılık 1 yeşil.

4. Adım: Karıştırın Ve Nemli Tutun

- Bir anda çok fazla su eklemeyin, aksi takdirde bitmiş kompostunuzun kalitesini etkileyebilecek topaklar oluşabilir.
- Talaş eklemek, kompost ünitesindeki fazla nemi emmeye yardımcı olacaktır.
- Her ünitenin farklı bakım ihtiyaçları vardır. Ünit-

enizi tanıyın ve ona göre bakımını yapın.

5. Adım: Kullanın!

- 3 - 6 aylık aradan sonra kompostun hazır olup olmadığını test edin: Kapalı bir poşete biraz kompost koyun ve bir hafta sonra kontrol edin. Yağmur sonrası ormandaki toprak gibi kokuyorsa, kullanıma hazır demektir!

Kompost Ünitelerden Nasıl Çıkarılır

Kompost Yığını—Yığını ters çevirin ve yığının dibinden olgunlaşmış kompostu kürekle alın.

Sabit Bidon—Bidonu ters çevirin ve içindekileri yere dökün. Olgunlaşmış kompostu kürekle ayırıp alın. Geriye kalanı kürek yardımı ile bidona tekrar doldurun.

Havalandırılabilir Silindirik Bidon—Bidonun altındaki kapağı açın ve olgunlaşmış kompostu kürek yardımı ile dışarı alın.

Dönen Bidon—Bidonu 2-3 kez çevirdiğinizde olgunlaşmış kompost üstte kalacaktır. Olgunlaşmış kompostu kürekle alın, ve geriye kalanı bidonda bırakın.

Neden Kompost Yapmalısınız:

- Kompostlama 100% organik gübre üretir.
- Kompost toprak yapısını güçlendirir ve bitkileri besler.
- Evde kompostlama dışardan kompost veya gübre satın alma ihtiyacını azaltır veya ortadan kaldırır.
- Evdeki çöp birikiminizi %30-40 oranında azaltır ve çöpü değerli bir ürüne dönüştürür.
- Kirliliği özellikle de mevsim değişikliğine neden olan sera gazlarını, azaltır.
- Halkın yanı sıra, aile bireyleri arasında, özellikle de çocuklarda, çevre bilincini artırmaya yardımcı olur.

2. Adım: Toprak Çeşitleri

Bahçenizi tasarlarken ve bitkileri ekerken, bahçenizde ne çeşit toprak olduğunu bilmeniz önemlidir. Toprağın çeşidi, toprağın ne kadar su tuttuğunu ve bu suyun ne kadarının bitki köklerine ulaşabildiğini belirler. Toprağın çeşidini bildiğinizde, katkı maddeleri ekleyerek toprağı daha verimli hale getirebilirsiniz veya o toprağı uygun bitkiler seçip ekabilirsiniz. Hemen hemen bütün bitkiler en iyi “orta” toprakta büyürler.

Toprağın Çeşidi Nasıl Belirlenir

Bahçenizden bir avuç toprak alın ve elinizde sıkın. Aşağıdaki tabloyu kullanarak toprağınızı değerlendirin .

Hafif Toprak nemli olduğu zaman bile seyrek ve yapışmaz. Çoğunluğu kum olup, biraz kil ve mil içerir. İri tanelidir. Bundan dolayı, su bu tür toprağın içinden hızlı bir şekilde, genellikle bitkiler gereken nemi alamadan, süzülüp gider.

Ağır Toprak nemli olduğu zaman sert bir yumru oluşturacak şekilde yapışır ve elde leke bırakır. Yüksek kil oranı vardır, ki bu da bitkilerin köklerine giden su miktarının azalmasına yol açar. Kuru olduğu zaman sert olur ve çatlar. Kıbrıs'ın kırmızı toprağı, besin oranı yüksek, ağır bir toprak olarak görülür

Orta Toprak çoğu bahçeler için idealdir. Hafif ve ağır toprak arasındadır. Nemli olduğunda yapışır ve camurumsu bir hal alır. Kuru olduğunda ise çok seğrek veya sık bir hal almaz. Orta su tutma kapasitesiyle, suyun toprağın içinden, bitkilerin ihtiyacı olan nemi alabilmelerini sağlayacak bir hızda süzülmesine izin verir.

Toprakla İlgili Diğer Hususlar - pH

Kıbrıs'ta, bitkilerin sağlıklı büyümesi için tavsiye edilen pH değerleri (toprak asiditesi) 6.5 ve 7.5 arasındadır. Evde kullanışa uygun pH test kitlerini yerel bahçecilik dükkanlarında bulabilirsiniz. Eğer toprağınızın pH değeri bu aralığın dışındaysa, yerel fidanlıklara veya bir ziraat mühendisine danışarak, toprağınızın pH değerini dengelemek için ne tür katkı maddeleri ekleyebileceğinizi (örneğin kireç) öğrenebilirsiniz. pH seviyesini dengelemenin yanında, katkı maddeleri toprağınızı geliştirmek, daha verimli hale getirmek için kullanabilirsiniz.

7. Adım: Uygun Bakım

Bakımlı bahçelerin daha az suya, kurak iklime uygun bahçelerin de daha az bakıma ihtiyacı vardır.

Bakımı az zaman alan ve su tasarrufu sağlayan harika bir bahçe için aşağıdaki basit tavsiyeleri uygulayın.

- Bahçenizdeki yabancı otları düzenli bir şekilde temizleyin. Otlar kötü görüldüğü kadar bitkilere verdiğiniz suyu da boş yere kullanırlar.
- Çimeninizi doğru biçin; genel bir kural olarak çimeninizi dilediğiniz uzunluktan üçte bir (1/3) kadar daha uzun kesin. Kısa çimenler daha çabuk kurur. Kesilmiş çimen parçalarını doğal gübre olarak düşükleri yerde bırakın ya da kompost yapmak için kullanın.
- Bahçenizde organik gübre, yani kompost, kullanın veya eğer yapabiliyorsanız, kendi organik gübrenizi, evde kompostlamayla üretin! O zaman bahçenizden ve mutfağınızdan çıkan atıkları da toprağınız için yeniden kullanabilirsiniz.

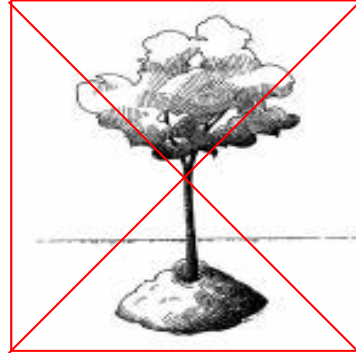

- Sağlıklı büyümeleri için, yerli olmayan bitkilerin ek besleyici gıdalara ihtiyacı olabilir. Eğer öyleyse, dikkatli bir şekilde gübre ekleyin ve tercihen de organik gübre veya çim atıkları kullanın.
- Haşere kontrolü için yararlı böcekler (ör, uğurböceği) gibi doğal yöntemleri daima listenizde ilk sırada tutunuz. Daima en az kimyasal içeren yöntemi kullanmaya çalışın. Kimyasallar, aileniz ve bitkileriniz için pek sağlıklı olmadığı gibi yararlı böceklerle de zarar verebilir.

6. Adım: Malç Kullanımı

SIK KARŞILAŞILAN PROBLEMLER - DİKKATLİ OLUN!

- Malç gübre veya kompost değildir, dolayısıyla toprağa karıştırmayın.
- Çok kalın malç uygulamak nemi hapseder ve köklerin hava almasını engelleyerek çürümesine neden olur.
- Çok ince uygulanan malç nemi çok iyi tutmayabilir ve daha fazla ot büyümesine neden olur.
- İnce yapılı malç keçeleşip su ve hava akışını engelleyebilir ve ot büyümesini artırabilir. Bunu engellemek için bu tür malçın düzenli olarak tırmıklanması gerekir.
- Malçı, özellikle de nemli doğal malçı, bitkinin gövdesine yığılması bitki üstünde baskı yaratabilir ve bitki gövdesinin küflenmesine, böcek ve hastalıkların oluşmasına neden olabilir.

DOĞRU UYGULAMA

UYGUN BAKIM

- Yaklaşık her altı ayda bir doğal malç çürüdükçe takviye yapın. İnorganik malç sıkıştığından her 1-3 yılda bir yenileyin.
- Keçeleşmiş eski malç tabakalarını kırmak için tırmıklayın.

Doğal malçı Kıbrıs'ta bazı çiçekçilerde bulabilirsiniz. Peyzajcılar, inşaat şirketleri ve dülgerler de inşaat ve tasarım servislerine ek olarak talaş, çakıl ve tuğla parçaları sağlayabilirler. Biçilmiş çimen parçalarını, yaprakları ve çam iğnelerini kullanarak, siz de kendi malçınızı elde edebilirsiniz.

2. Adım: Toprak Çeşitleri

Toprağı Nasıl Geliştirebilirsiniz

Toprak çeşidini bildiğinizde, toprağa ne ekleyebileceğinizi de bilirsiniz. Bütün toprak katkı maddelerini, en fazla şekilde yararlı olmalarını sağlamak için, üst toprak tabakasına bitki ekiminden önce karıştırın. Aşağıdaki tabloyu, toprak katkı maddeleriyle ilgili basit bir kılavuz olarak kullanabilirsiniz. Toprak çeşidi ne olursa olsun, toprağınızın besin içeriğini artırmak, dokusunu, su tutma kapasitesini ve drenajını geliştirmek için kompost veya çürümüş yaprak (humus) ekleyebilirsiniz.

Kıbrıs'ta çoğu bahçecilik dükkanında çeşitli toprak katkı maddeleri bulabilirsiniz. Gübre genellikle hayvan yemi satan yerlerden alınabilir. Yerel tarım daireleri de, toprak katkı maddelerinin nereden alınabileceğiyle ilgili yardımcı olabilir.

Fidanlıkta kompost

Kumun eklenmesi

Toprak Çeşidi	Su Tutma Kapasitesi	Katkı Maddesi
		
Orta (tinli/milli)	Orta / İdeal	Organik doğal katkılar / besinler Kompost veya gübre tipi besin verici katkı maddeleri gerektiğinde ekleyerek bitkilerin ihtiyaçlarını giderin.
Ağır (killi)	Yüksek	Gözenekli ve organik katkılar Toprağı daha gözenekli yapacak, örneğin kum gibi, katkı maddeleri ekleyin. Kompost, humus veya gübre gibi organik katkılar karıştırarak, "orta" toprak kıvamına getirin.
Hafif (kumlu)	Düşük	Kil oranı yüksek toprak; organik katkılar "Orta" toprak kıvamına getirecek şekilde, "ağır" toprak ve organik katkı maddeleri (kompost, gübre, vs.) karıştırın.

3. Adım: Bitki Seçimi

Bitki seçimi önemlidir çünkü bitkiler bahçenizin ne kadar suya ihtiyacı olacağını belirler. Kurakçıl peyzaj yalnızca yerel iklim koşullarına uygun bitkilerin seçimine odaklanır, ve benzer su ihtiyacı olan bitkilerin bir arada gruplandırılmasını sağlar. Bildiğiniz gibi, Kıbrıs'ın Akdeniz iklimi, uzun ve kurak yaz mevsimi ile seğrek şiddetli kış yağmurları demektir. Birçok bitki bu koşullar için idealdir. Üstelik birçok yılın kurak geçmesi, evlere su kısıtlamaları getirmiştir; bu da su lastiğine pek gerek kalmadan yetişebilen bitkiler seçmek için iyi bir sebeptir.. Bitki seçimine, Kıbrıs'ın ve diğer Akdeniz bölgelerindeki iklim koşullarına uygun bitkilere bakarak başlayabilirsiniz. Tropikal bitkilerden veya düzenli ve fazla sulama gerektiren bitkilerden kaçınınız.

Bitki seçimi yapacağınızda dikkate alınması gereken noktalar şöyledir:

- Bahçemde hangi renkleri görmek istiyorum?
- Sıcak yaz günleri için gölge alanlar istiyor muyum?
- Ne tür bitkiler istiyorum? Çiçekler, meyve ağaçları, baharat bitkileri, kokulu bitkiler v.s. ?
- Tüm sene boyunca yeşillik veya çiçek istiyor muyum?

Altta tipik olarak güneş seven Kıbrıs bitkilerinden örnek açıklamalar mevcut:ur:

Biberiye–Bu lezzetli bitki Kıbrıs'a özgüdür ve ada genelinde yabancı olarak yetişir. Kıbrıs mutfağında bir unsurdur ve ezilmiş olan yaprakları kokulu bir esans üretirken, bütün yaprakları ise yemeklere ve tatlılara lezzet vermesi için kullanılmaktadır. Çiçeklenen yapraklar Rum Ortodoks Paskalya'sı kutlamalarında İsa'nın mezarını süslemek için kullanılır.

Kedi Pençesi–Adada yaygın olarak bulunan ve içi bol sulu olan Kedi Pençesi, en az bakımla büyüyen ve su depolayan etli yapraklarıyla kuraklığa karşı çok dayanıklıdır. Yaz aylarında açan çiçekleriyle doğal bir yer örtüsü sağlar.

Zeytin Ağacı–Tüm bitkilerin en Kıbrıslısı'dır. Kıbrıslılar zeytin ağacını barışın, refahın ve zaferin sembolü olarak sayarlar. Zeytin ağacı, zeytin ve zeytin yağı üretir; meyvesi birçok kuş türü tarafından yenmektedir; kurutulmuş yaprakları ise tütsü için kullanılır. Bir çok Kıbrıslı, zeytin yaprağının güzel kokusunun evi kötü gözlerden koruduğuna inanır.

Beyaz Dut Ağacı–Hem çocukların hem yetişkinlerin bir favorisi olan nefis meyvesiyle, beyaz dut ağacı bir zamanlar ipek üretimi için sıkça ekilirdi. Büyük yaprakları ipek böcekleri ve çeşitli yerel hayvanlar için besin kaynağı idi. Sıcak yaz ayları için de bahçeye yararlı bir gölge sağlar.

Bahçelerde malç kullanımı Kıbrıs'ın kuru ve sıcak iklimi ve devam etmekte olan su kıtlığı ile mücadelede ideal bir yöntemdir.

6. Adım: Malç Kullanımı

Bahçenizde bulunan her ağacın kök çevresine malç uygulamanın büyük faydaları vardır:

- **Bitkileri daha az sulama** – malç toprağın suyu tutmasına yardımcı olur.
- **Daha az ot sökme** – malç ot büyümesini engeller.
- **Toprağı korur** – malç koruyucu bir tabaka oluşturur ve toprağın uçmasını engeller.
- **Toprağın yalitimini sağlar** – malç, toprağın fazla ısınmasını veya soğumasını engelleyerek bitki köklerini korur.
- **Güzel bir görüntü sağlar** – toprak ve çamurun üzeri kaplı olduğundan, malç bahçenizin daha derli toplu ve temiz görünmesini sağlar.

Bitki kökü üzerine yerleştirilen doğal veya inorganik materyallere malç denir.

Doğal malçlara örnek olarak talaş, saman, kompost, çam iğneleri, ağaç kabukları, yapraklar veya biçilmiş çimen parçaları gösterilebilir. Doğal malçlar zaman içerisinde çürür ve toprağa organik madde katar; dolayısıyla, sürekli olarak takviye edilmeleri veya yenilenmeleri gerekir.

Inorganik malçlara örnek olarak taş, çakıl, peyzaj bezi ve tuğla parçaları gösterilebilir. Bunlar çürümezler ve bu nedenle de çok sık değiştirilmeleri gerekmez, ancak daha pahalı olabilirler.

Malç nasıl uygulanmalı:

1. **ADIM** – Malçın uygulanacağı yerdeki drenajı (toprağın suyu emme derecesini) çek edin.
2. **ADIM** – Suyu iyi emen topraklarda 5 – 8 cm kalınlığında ve suyu daha az emen topraklarda ise daha ince uygulayın.
3. **ADIM** – Daha büyük alana uygulanan malç, daha faydalı olur.
4. **ADIM** – Bitkileri mümkün olduğunca iz düşüm noktasına kadar malçlayın. İz düşüm, arka sayfadaki şekilde de görüldüğü üzere, bitki genişliği ile paralel, gövdeyi de içerisine alacak şekilde toprak üzerinde oluşan alanın en uç noktasıdır.
5. **ADIM** – Doğal malçlı bitki gövdesinden 2.5 –5 cm mesafe bırakarak uygulayın. Yandaki şekillerde görüldüğü gibi, malç tabakası şekil itibarıyla bir simiti andırmalıdır, bitki

Tüyo: Malçlama en yararlı bitkilerin büyüme mevsiminden hemen evvel uygulanırsa olur, fakat herhangi bir zamanda da bahçeye uygulanmasında bir zarar yoktur.

5. Adım: Sulama

Bahçe için Suyun Tekrar Kullanımı

Bahçenizi sulamak için çeşme veya kuyu suyunun dışında alternatif su kaynakları da vardır. Bu tür kaynaklar, mutfakta durulamada kullanılan suyun tekrar kullanımı kadar basit veya eve özel atık su arıtma sisteminden çıkacak olan arıtılmış suyun kullanımı kadar sofistike olabilir. Bahçe sulamasında alternatif su kaynaklarının kullanılmasının avantajı, sadece su tasarrufu ve su faturasının azalması değil, ayrıca alternatif sulama yöntemlerinin de kullanılıp, halk için harika örnekler teşkil etmesidir.

Evde günlük aktiviteleriniz sırasında hiç düşünmeden boşa akıp giden suları düşünün. Aşağıda verilen örneklerdeki gibi, bu suyun en azından bir kısmını bir şekilde tutup, bitkilerinizi sulamak için kullanabilirsiniz.

- Meyveleri ve sebzeleri yıkamada kullanılan su.
- Banyoda suyun ısınmasını beklerken akıtılan soğuk su.
- Yere düşen veya kullanılamayacak buz küpleri.
- Ve hatta kullanılmış banyo ve bulaşık suyu: yalnız, sabunlu suyu birtek dekorasyon amaçlı, bitkileri sulamak için kullanın; yenebilecek baharat, meyve, sebze gibi bitkiler için değil.

Bir adım daha da ileri gidip, özellikle de büyük bir bahçeniz varsa, suyun bahçeyi sulamak amaçlı tekrar kullanımını sağlayacak daha sofistike sistemlerden de yararlanabilirsiniz.

Bahçe sulama amaçlı su üretiminde kullanılacak sistemlerden bazıları şunlardır:

- Çamaşır veya banyo suyu gibi gri suların tekrar kullanımı
- Yağmur suyunun toplanması ve tekrar kullanımı
- Eve özel atık su arıtma sisteminden çıkacak olan arıtılmış suyun kullanımı

Bahçenize yönelik suyun tekrar kullanımı veya verimli sulama yapabilmek için başka tüyo da aşağıda verilmiştir:

- Garaj yolunu veya kaldırımını temizlemek için hortumla yıkamak yerine süpürün. Böylece her defasında yaklaşık 40 litre su tasarrufunda bulunursunuz.
- Damlardan akan yağmur suyunu ve klimalardan çıkan su gibi normalde istenmeyen fazlalık suları, ağaçlara ve çiçeklere yönlendirin, veya bir yerde toplayıp sonra bahçeniz için kullanın.
- Hortum başlığı kullanın ve bitkileri sularken, gereksiz akmayı önleyecek şekilde, suyu kapatmayı unutmayın.
- Bir daha ki sefere yeni çiçek veya fidan ekeceğinizde, az su isteyen ve bahçenize yıl boyunca renk katacak bitkileri seçin.

3. Adım: Bitki Seçimi

Aşağıdaki listede, iklimimize en uygun, dayanıklı ve güneşi seven bitki çeşitlerinden temsili örnekler verilmiştir. Bu bitkiler Kıbrıs'ta bir çok fidanlıkta bulunmaktadır.

Bitki Çeşiti	Bitki İsmi	Yaklaşık olarak YAZ sulama ihtiyacı
Kaktüs	Agave	1
	Aloe	
	Babutsa	
Ağaçlar	Limon	2
	Yeni dünya	
	Zeytin	
	Beyaz Dut	
	Leylak (Persian Lilac)	
Nar		
Etili	Kedi Peçesi	2
	Buz Bitkisi	
	Dam Koruğu (Sedum)	
Çalılar	Yerel Dağ Gülü	2
	Kappar	
	Kıbrıs Çalısı	
	Kanarya Otu (Fleabane)	
	Mersin	
Sardunya	3	
Sarmaşıklar	Kıbrıs Yasemini	3
	Cemile	
	Hanımeli	
Otlar/ Baharat Bitkileri	Nane	2
	Yerel Adaçayı	
	Biberiye	
	Fesleğen	
	Limon Kekliği	
Çimler	Tüy Kamışı (Pampas)	2
	Mor Maiden Otu	
	Bermuda	
	Çayır Otu	
	Libya Çimi (Lippia Repens)	

1 Ayda bir kez suya ihtiyacı vardır
1 Haftada bir kez suya ihtiyacı vardır
1 Haftada iki kez suya ihtiyacı vardır

NOT: Bu program kuru yaz ayları içindir ve yağmurlu mevsimlerde su ihtiyacı yarıya indirilmelidir.

4. Adım: Çimen Kullanımı

Geleneksel çimen alanlar Kıbrıs için pek geleneksel sayılmazlar ve en çok suya ihtiyacı olan bitkilerden oldukları için uzak durulmalıdırlar. Bu, senenin çoğu zamanı boş olan tatil evleri için ise bir gerçektir. Sadece bir kaç ay için kullanılacak olan büyük yeşil bir çimen alanı sulamaya hiç gerek yoktur. Ancak, çimeninizi vazgeçemeyecek kadar seviyorsanız, o zaman doğru olan çimeni ve ekilmesi gereken yeri doğru seçerseniz büyük bir fark yaratabilirsiniz.

Su tasarrufuna yönelik bir çimen alana sahip olmak, az su ihtiyacı olan, kuraklığa dayanıklı çimenleri tercih etmek demektir. Bundan sonraki adım ise, seçici ve stratejik olarak çimenin nereye ekilmesi gerektiğine karar vermektir: Çim alanları, teraslar, kaldırımlar ve diğer ekili alanlarla birlikte kullanılmalıdır. Çim alanları sınırlandırınız. Sulama ihtiyacını azaltmak için çimenlerin yağmur suyu akışından faydalanmalarını sağlayınız. Bir de, çimenleri belirlenmiş bir programla değil de, suya ihtiyaçları oldukları zaman sulayınız. Kıbrıs'ta bulunan ve iklimimize en uygun çimen çeşitleri için yerel fidanlıklara danışınız. Bazı çimen çeşitlerinden örnekler şunlardır: Bermuda, Libya çimi ve Mor Maiden otu.

Çim alanları, görünüşü ve kullanılabilirliği dikkatlice göz önünde bulundurarak, kurakçıl bahçenize entegre edebilirsiniz. Yeşil alana sahip olabilirsiniz fakat, teraslar, süsleyici alanlar veya kaldırımlar mükemmel bir alternatif veya doldurucu öğeler olabilirler.

Herhangi bir sulama sisteminin, dar ve küçük, şekilsiz alanları, verimli bir şekilde sulaması zordur.

Blok şeklindeki çimen alanları daha kolay ve verimli bir şekilde sulayabilir ve bakımını yapabilirsiniz.

Bermuda Çimi

Libya Çimi

Verimli sulama, bahçeniz için kullanacağınız suyun her damlasını yararlı şekilde kullanmaktır.

Adım 5: Sulama

İster elinizle ister modern bir damla-sulama sistemiyle bahçenizi sulayın, nasıl ve ne zaman suladığınız önemlidir. İyi planlanmış bir sulama rejimi bir yılda tonlarca su tasarrufu sağlayabilir. Bitkilerinize ne kadar su vermeniz gerektiği, aşağıda listelenenler gibi, çeşitli faktörlere bağlıdır:

Toprak çeşidi Bitki çeşidi Malç kullanımı Yılın mevsimi

Sulama Tavsiyesi:

Çok ıslak!

- Tekrar sulamadan evvel toprağın kısmen kurumasına izin verin. Toprak ıslak topraktan daha az koyu görünecek, ama tamamen kurumuş, üfelenmiş veya sertleşmiş ve çatlamış da olmayacak.
- Bitkilerinizin ve ekili oldukları toprak çeşidinin sulama ihtiyaçlarını bilin. Örneğin, bir kaktüsü, nane veya sardunya kadar sulamak gerekmez.
- Olgun bitkiler yeni ekilmiş bitkiler kadar sulama istemez..
- Yağmurlu kış aylarında daha az sulayın.

Çok Kuru!

Düşük basınçlı sulama

- Günün en serin zamanlarında sulayın—yani sabah erken ve akşamları. Bu vakitlerde, buharlaşma ve rüzgardan dolayı olan su kaybı daha azdır.
- Düşük basınçlı sulama sistemleri kullanın; örneğin damla sulama, çeşmesi olan bir bidon veya az basınçlı akan bahçe hortumu. Toprağın, bitkinin köklerine gidecek şekilde, suyu yavaşça emmesine izin verin. Fıskiyeler en az etkili olan sulama yöntemlerinden biridir.
- Fazla sulamayı engellemek için sularken dikkatli olun.
- Sadece bitkilerinizi sulayın—ekilmemiş kaldırım alanları değil (ör: garaj yolu, mermerler, vs.).
- Bitkilerinizin etrafına malç koyun. Malçlama bitkiler için gereken suyun uzun süre toprakta kalmasını sağlamak için kullanılacak en basit ve ucuz yöntemlerden biridir. Eğer damla sulama kullanıyorsanız, damla hortumlarını malçın altına yerleştirin.

Damla sulama

Malç ve damla sulama